

CETA līgums un atbilstības novērtēšana

*Akreditācija – uzlabošanas rīks tirdzniecībai
starp Eiropas Savienību un Kanādu*

Visās valstīs un visos tirgus segmentos ir pieaudzis tehnisko noteikumu, standartu, testēšanas un sertifikācijas procedūru skaits. To ieviešanas nolūks ir nodrošināt atbilstību kvalitātes un drošības prasībām, kādas patērētāji, uzņēmumi un regulējošās iestādes sagaida no precēm un pakalpojumiem

Specifisko standartu skaita pieaugums ir bijis atbilstošs to organizāciju skaita pieaugumam, kuras veic trešo personu atbilstības šiem standartiem un to ieviešanas novērtējumu.

Akreditācijas process nosaka to organizāciju tehnisko kompetenci un integritāti, kuras piedāvā produktu un pakalpojumu testēšanas, pārbaudes, verifikācijas, inspicēšanas, kalibrēšanas un sertifikācijas pakalpojumus (kopā sauktu par atbilstības novērtēšanu) saskaņā ar attiecīgajiem piemērojamajiem tiesību aktiem, standartiem un citām prasībām.

Akreditācija ir publiskas pārskatatbildības aktivitāte, kuras mērķis ir palielināt regulējošo iestāžu, uzņēmumu un patērētāju uzticību un atbalstīt preču un pakalpojumu brīvu apriti, vienlaikus nodrošinot augstu veselības aizsardzības līmeni, patērētāju un vides drošību.

Testēšanas, kalibrēšanas, medicīniskās pārbaudes, inspicēšanas, sertifikācijas un verifikācijas pakalpojumus, kurus sniedz akreditētās iestādes, kopā sauc par atbilstības novērtēšanas darbībām.

Kopā atbilstības novērtēšana un akreditācija veido pārliecību, ka preces un pakalpojumi, procesi, vadības sistēmas un personu darbs atbilst valstu un starptautiskajiem standartiem un noteikumiem. Tie palīdz ražotāju un regulējošo iestāžu riska pārvaldībā un lēmumu pieņemšanā.

Akreditācijas nozīmīgums - 2 piemēri

Būvniecība

Standarti un akreditēta atbilstības novērtēšana ir tirgus instrumenti, kurus var izmantot būvniecības nozarē attiecībā uz būvzstrādājumiem un materiāliem, būvniecības metodēm un praksi, veselības un drošības prasībām objektā un ietekmi uz apkārtējo vidi. Akreditācija sniedz būvniecības nozarei risku kontroles, efektivitātes veicināšanas, atbilstības normatīvajiem aktiem pierādīšanas un piegādes ķēdes uzticības nodrošināšanu.

Iekārtu, kas paredzētas izmantošanai ārpus telpām, trokšņa emisija

Ja uzņēmums izmanto vai ražo tehniku, kas paredzēta izmantošanai ārpus telpām, piemēram, zāles pļāvēju vai ģeneratoru, iestādes izmanto akreditētas pārbaudes, lai panāktu trokšņa emisijas noteikumu izpildi. Valsts akreditācijas struktūras akreditēta pilnvarotā iestāde pārbauda un apstiprina iekārtas, lai garantētu skaņas stipruma līmeni un pierādītu, ka mērījumi veikti pareizi.

KAS IR AKREDITĀCIJA?

ES-Kanādas samītā 2016. gada 30. oktobrī parakstītais Visaptverošais ekonomikas un tirdzniecības līgums (CETA) ir tirdzniecības līgums, kura mērķis ir stiprināt ekonomiskās saites un attīstīt uzņēmējdarbību starp

Eiropas Savienību un Kanādu

No kreisās puses uz labo: Donalds Tusks, Džastīns Trudo un Žans Klods Junkers - © Eiropas Savienība, 2016

CETA palīdzēs Eiropas Savienībai un Kanādai:

- atcelt muitas nodokļus un samazināt eksportētāju izmaksas, nepazeminot standartus;
- padarīt Eiropas un Kanādas uzņēmumus savstarpēji konkurētspējīgākus, atverot savu pakalpojumu tirgu, tostarp publiskā iepirkuma konkursus;
- atvieglot Eiropas un Kanādas speciālistu darbu Eiropā un Kanādā, kā arī padarīt iespējamu dažu kvalifikāciju savstarpēju atzīšanu;
- radīt prognozējamus apstākļus gan ES, gan Kanādas investoriem.

CETA līgumā ir iekļauta sadaļa par tehniskajām tirdzniecības barjerām, kura aicina uz sadarbību saistībā ar tehniskajiem noteikumiem un standartiem, lai izvairītos no nevajadzīgiem šķēršļiem starptautiskajai tirdzniecībai, pozicionējot atbilstības novērtēšanu kā priekšnoteikumu uzņēmējdarbībai Eiropas Savienības un Kanādas tirgos.

Attiecīgi CETA ietilpst protokols par atbilstības novērtēšanas rezultātu savstarpēju atzīšanu (CA protokols).

Ar šo protokolu tiek ieviesta Eiropas un Kanādas akreditācijas iestāžu un atbilstības novērtēšanas struktūru savstarpēja atzīšana, pieņemot savstarpējās atbilstības novērtēšanas sertifikātu rezultātus tādās jomās kā elektropreces, elektroniskās un radioiekārtas, rotaļlietas, iekārtas un mēraparāti. Tas nozīmē, ka ES atbilstības novērtēšanas iestāde var pārbaudīt ES produktus, kas paredzēti eksportam uz Kanādu, saskaņā ar Kanādas tiesību aktiem un otrādi.

Tādējādi tiks novērsts, ka abas puses veic vienas un tās pašas pārbaudes un varētu tikt ievērojami samazinātas izmaksas gan uzņēmumiem, gan patērētājiem. Mērķis ir atvieglot tirdzniecību un sniegt ieguvumu nozarei, jo īpaši mazākiem uzņēmumiem, kuriem divreizēja maksa par vienu un to pašu testu var būt pārmērīga.

VISAPTVEROŠAIS EKONOMIKAS UN TIRDZNICĪBAS LĪGUMS

Sadarbība un informācijas apmaiņa starp Kanādas un ES akreditācijas sistēmām veido pamatu līgumam, kura mērķis ir veicināt savietojamāku regulējošo pasākumu izstrādi un sniegt ieguvumu nozarei gan ES, gan Kanādā.

Džons Volters, SCC izpilddirektors, kopā ar Andreasu Šteinhorstu, EA izpildsekretārs

CETA izpildei 2016. gada 10. jūnijā tika parakstīts **divpusējās sadarbības līgums (BCA) starp Eiropas sadarbību akreditācijai (EA) un Kanādas Standartu padomi (SCC).**

Šī sadarbība balstās uz Kanādas un Eiropas akreditācijas sistēmu salīdzināmību, jo tām ir līdzīgas vērtības, piemēram:

- valdības pilnvarojums;
- nekomerciāla un nekonkurējoša rīcība;
- neatkarība no atbilstības;
- novērtēšanas struktūrām, kuras veic to novērtējumu, un no komerciālā spiediena, lai nodrošinātu, ka nerodas nekādi interešu konflikti ar atbilstības novērtēšanas institūcijām;
- savas darbības objektivitātes un neatkarības un iegūtās informācijas konfidencialitātes aizsargāšana.

Ar šo līgumu nosaka EA un SCC sadarbības noteikumus, nosacījumus un procedūras aktivitāšu, kuru mērķis ir akreditācijas struktūru savstarpēja atzīšana ES un Kanādā, tehniskajam atbalstam.

Tas aptver:

- atbilstošas informācijas par jautājumiem, kas attiecas uz CA protokolu, tostarp standartiem, tehniskiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām, kā arī informācijas par atbilstības novērtēšanas struktūru novērtēšanas kritēriju piemērošanu un interpretāciju apmaiņu;
- ekspertu apmaiņu atbilstības novērtēšanas struktūru novērtējumam uz vietas; savstarpēja informācijas apmaiņa par darbu, kas saistīts ar aktivitātēm, gaitu, kā arī sadarbības attīstību.

SADARBĪBA STARP KANĀDAS UN EIROPAS AKREDITĀCIJAS SISTĒMĀM

Kā divpusējās sadarbības līgums (BCA) veicinās tirdzniecību starp ES un Kanādu ar to akreditācijas sistēmu savstarpēju pieņemšanu?

Piemērs: ES ražotājs vēlas pārdot Kanādā paša ražotus karstā ūdens katlus

1/ Atzītās akreditācijas struktūras

Lai ES ražotāji varētu pārdot savus ražojumus Kanādas tirgū, ES atzītās akreditācijas struktūras akreditēs ES atbilstības novērtēšanas struktūras (CAB). Tas nozīmē, ka tās novērtēs un apstiprinās CAB tehnisko kompetenci, piemēram, testēšanas pakalpojumu sniegšanā, kas atbilst visām prasībām, tostarp tām, kas attiecas uz Kanādas tirgu, jomās, kas uzskaitītas atbilstības novērtēšanas protokolā.

2/ Atbilstības novērtēšanas struktūras

Tad ES atbilstības novērtēšanas struktūras sniegs atbilstības novērtēšanas pakalpojumus, lai apstiprinātu, ka mūsu piemērā minētie saražotie karstā ūdens katli atbilst Kanādas prasībām (tiesību aktiem, standartiem un citām atbilstošām specifikācijām).

3/ Kanādas regulējošā iestāde

Kanādas regulējošā iestāde, pamatojoties uz atbilstības novērtēšanas struktūru izsniegto sertifikātu, izsniegs ES ražotājam atļauju eksportēt tā karstā ūdens katlus Kanādas tirgū un piemēros attiecīgo marķējumu.

4/ ES ražotājs

Tiklīdz karstā ūdens katliem ir marķējums, ražotājs varēs tos pārdot Kanādas tirgū un gūt labumu no konkurences priekšrocībām reputācijas un nākotnes patērētāju uzticamības jomā.

5/ Patērētāji

Kanādas patērētāji uzticēsies un iegādāsies ES ražotāja ražoto karstā ūdens katlu.

Ko tas nozīmē?

Līgums nodrošinās, ka atbilstības novērtējuma struktūru sniegtā akreditācija tiks atzīta un izmantota gan ES, gan Kanādā uz vienādiem nosacījumiem. Tas stiprinās uzticību starp attiecīgajām akreditācijas sistēmām, sniedzot ieguvumu regulējošajām iestādēm, valdībām, uzņēmumiem, pilsoņiem, kā arī patērētājiem.

Starp EA un SSC noslēgtā BCA īstenošana tika uzsākta, izvēloties pirmo pilotprojektu, balstoties uz ATEX1/HAZLOC2 sistēmām.

Lai novērtētu noteikumus un ievērotu katras puses akreditācijas novērtējumus, tika nolemts, ka pilotprojekts tiks izstrādāts ATEX/HAZLOC sistēmās (iekārtas, kuras atļauts izmantot sprādzienbīstamā vidē), jo ATEX Eiropā ir ļoti līdzīga HAZLOC Kanādai.

Ir jāizvērtē tehniskie jautājumi un to sekas attiecībā uz akreditācijas struktūras novērtējumu.

Tika sperti pirmie konkrētie soļi, lai nodrošinātu:

- attiecīgās informācijas apmaiņu, jo īpaši attiecībā uz piemērojamiem standartiem, tehniskajiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām;
- vērtētāju fonda izveidi;
- EA eksperta veiktu Kanādas atbilstības novērtēšanas struktūras SCC novērtējuma Kanādas tiesību aktiem novērošanu;
- SCC eksperta veiktu Eiropas atbilstības novērtējuma struktūras valsts akreditācijas struktūras (COFRAC) Eiropas tiesību aktiem novērošanu.

1 - Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2013/34/ES par dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz iekārtām un aizsardzības sistēmām, kas paredzētas lietošanai sprādzienbīstamā vidē.

2- Kanādā iekārtu, kas paredzētas lietošanai sprādzienbīstamā vidē (haz loc), uzstādīšanu reglamentē Kanādas Elektriķu kodeksa (CEC) 1. daļa.

PIRMIE DIVPUSĒJĀS SADARBĪBAS LĪGUMA SOĻI

EA-SCC sadarbības līgums ir izšķirošs pavērsiens tirdzniecības līgumu izstrādē un preču un pakalpojumu brīvā aprītē pasaules līmenī.

Līgums veicinās ievedmuitas nodokļu un tehnisku tirdzniecības šķēršļu likvidēšanu, ļaujot Eiropas eksportētājiem ietaupīt aptuveni 500 miljonus eiro gadā.

leguvumi regulējošajām iestādēm un valdībām

Vienošanās paredz kopēju "apstiprinājuma zīmogu" starp Eiropas un Kanādas akreditācijas sistēmām, lai apliecinātu, ka atbilstības novērtēšanas procedūras un CAB kompetence ir vienlīdz uzticamas, ļaujot ES un Kanādas valdībām uzticēties sertifikātiem/produktiem, kuri nonāk Eiropas un Kanādas tirgos.

Tādējādi Eiropas Savienībā un Kanādā tiks samazināta nepieciešamība izmantot specializētu novērtēšanas personālu, varēs izvairīties no revīziju dublēšanas un samazināt birokrātiju, atceļot virkni administratīvu pienākumu.

leguvumi uzņēmējiem

Uzņēmumiem ir vieglāk piekļūt jauniem tirgiem, pateicoties Eiropas Savienības un Kanādas akreditācijas atzīšanai un akreditācijas nodrošināto atbilstības novērtēšanas pakalpojumu pielīdzināšanai un uzticamībai.

Pēc tam, kad akreditēta atbilstības novērtēšanas struktūra ir veikusi testēšanu vai sertifikāciju, produktus un pakalpojumus var eksportēt bez nepieciešamības atkārtoti testēt vai sertificēt tos katram jaunam tirgum ES un Kanādā.

leguvumi patērētājiem

Tirgus atvēršana rada iespēju samazināt cenas un nodrošināt patērētājiem lielāku izvēli, nemazinot vai neietekmējot standartus, kas aizsargā cilvēku veselību un drošību. Šī Eiropas un Kanādas akreditācijas sistēmu atzīšana stiprinās sabiedrības uzticību, nodrošinot vienmērīgi augstus iepirkto produktu vai pakalpojumu kvalitātes standartus.

EA/SCC VIENOŠANĀS SNIEGTIE IEGUVUMI

Eiropas Akreditācijas kooperācija (EA) ir Eiropas Savienības dalībvalstu (ES) un Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (EBTA), un kandidātvalstu likumīgi iecelto valsts akreditācijas struktūru (NAB) apvienība. Tajā ir arī dalībnieki no potenciālajām kandidātvalstīm un valstīm, kuras ES ir identificējusi savā Eiropas kaimiņattiecību politikā.

Akreditācijas juridiskais pamats Eiropā ir noteikts Regulā (EK) Nr. 765/2008. Saskaņā ar šīs regulas 14. pantu EA ir nozīmēta par Eiropas akreditācijas infrastruktūras atbildīgo iestādi.

EA nodrošina akreditēto sertifikātu un ziņojumu pieņemšanu Eiropas un pasaules tirgos, izmantojot daudzpusējo atzīšanas līgumu (EA MLA), pamatojoties uz stabilu salīdzinošās novērtēšanas procesu, ko pārrauga Eiropas Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm. Akreditācijas iestādes tiek vērtētas saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 765/2008, starptautisko standartu ISO/IEC 17011 un citiem attiecīgajiem standartiem un saistītiem kritērijiem, piemēram, EA, ILAC vai IAF publicētiem pieteikuma dokumentiem, kā arī Eiropas un valstu regulējošo iestāžu piemērojamajiem kritērijiem un nozares shēmām. EA MLA nodrošina satvaru mērķa „Vienreiz akreditēts, atzīts visur” sasniegšanai. EA kā reģionālu sadarbības struktūru atzīst ILAC un IAF.

Papildu informācijai:

www.european-accreditation.org
secretariat@european-accreditation.org

Kanādas valdība izveidoja **Kanādas standartu padomi (SCC)** 1970. gadā kā monarham piederošu uzņēmumu nolūkā veicināt reālu un efektīvu standartizāciju Kanādā. Būdam Kanādas standartizācijas tīkla līdere, SCC vada un atvieglo valsts un starptautisko standartu un akreditācijas pakalpojumu izstrādi un izmantošanu, lai uzlabotu Kanādas konkurētspēju un labklājību.

Jo īpaši SCC ir tiesīga:

- veicināt kanādiešu dalību brīvprātīgajās standartu darbībās;
- veicināt Kanādas publiskā un privātā sektora sadarbību brīvprātīgās standartizācijas jomā;
- koordinēt un pārraudzīt Kanādas standartizācijas speciālistu tīklā iesaistīto cilvēku un organizāciju centienus;
- veicināt Kanādas preču un pakalpojumu kvalitāti, sniegumu un tehnoloģiskos jauninājumus, izmantojot ar standartizāciju saistītas darbības; un
- izstrādāt ar standartiem saistītas stratēģijas un ilgtermiņa mērķus.

SCC ir novērtēta Kanādā un visā pasaulē kā Starptautiskā Akreditācijas foruma (IAF) un Starptautiskās Laboratoriju akreditācijas kooperācijas (ILAC), kā arī to reģionālo līgumslēdzēju pušu, dalībniece un līgumslēdzēja puse.

Papildu informācijai:

info@scc.ca